

Posudek na bakalářskou práci

Autor: Jan Loužek

Název: **Pohled vybraných jugoslávských deníků na osobnost Josipa Broze Tita v letech 1986-1990, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Praha 2012, 71 s.**

Jan Loužek si za téma své bakalářské práce zvolil proměnu vnímání osobnosti Josipa Broze Tita v druhé polovině 80. let minulého století na stránkách tří významných deníků bývalé Jugoslávie – srbské Politiky, chorvatského Vjesniku a bosenského Oslobođenje. Optikou článků vztahujících se k osobnosti jugoslávského maršála autor sledoval dynamiku společensko-politických změn v Jugoslávii, které na počátku 90. let přerostly v rozpad země a v krvavý občanský konflikt. Hlavním cílem předkládané práce je popsat rozdíly v reflexi Titovy osobnosti u zmíněných periodik a analyzovat proměnu pohledu na hlavní osobnost poválečné Jugoslávie. Vybrané deníky patřily mezi nejčtenější periodika v zemi, navíc každé z nich bylo vydáváno v jiné svazové republice. Analýzou těchto deníků se tak autor pokusil sledovat i rozdílný přístup k Titovi ze strany politického vedení tří největších jugoslávských republik.

Těžiště Loužkovy práce tvoří pět chronologicky řazených kapitol pojmenovaných podle jednotlivých roků sledovaného období, přičemž největší pozornost je věnována roku 1989. Vývoj v tomto roce je rozdělen do dvou kapitol a několika podkapitol, které se zabývají využitím Titova jména v konkrétních politických tématech. Těmto kapitolám předchází stručný úvod, který představuje téma práce a základní publikace vztahující se především k dějinám Jugoslávie. Závěr pak nabízí rekapitulaci obsahu jednotlivých kapitol a stručné shrnutí.

Oceňuji, že si Jan Loužek pro svoji bakalářskou práci vybral téma, které je – přinejmenším v českém prostředí - dosud nezpracované. Pozitivně hodnotím také detailně provedený průzkum vybraných pramenů.

Výsledek autorova smělého pokusu podívat se na dění v Jugoslávii optikou vnímání Titova odkazu je však poněkud rozpačitý. Pro čtenáře, který není podrobněji obeznámen s politickým vývojem v zemi, je celá práce obtížně čitelná, neboť zmiňuje celou řadu konkrétních politických reálií, aniž by byly dostatečně vysvětleny (např. hnutí Maspok vysvětleno jako „*hnutí feudálně-nacionalistického typu, jehož představitelé byli obviňováni z toho, že je jim košile bližší než kabát,*“ str. 17). Některé další události nejsou vysvětleny vůbec (Mítink pravdy nebo slovinsko-srbský spor o dodatky). Místo konkrétního vysvětlení se také autor občas uchyluje k obecným a vágním tvrzením (např. „*Jugoslávie procházela na podzim 1989 a v začátku roku 1990 velmi kritickým obdobím. Rychleji než kdy předtím*

probíhala celá řada v dřívějších letech započatých procesů.“ str. 43). Lze sice pochopit, že podrobné zpracování politického vývoje v Jugoslávii na konci 80. let by samo o sobě mohlo být tématem vědecké práce, to ovšem autora neospravedlňuje z naprostého vypuštění kapitoly vysvětlující historický kontext událostí, které jsou předmětem analýzy.

Slabinou Loužkovy bakalářské práce je také její málo přehledná struktura. V jednotlivých kapitolách se např. čtenář postupně seznamuje s několika kategoriemi, které charakterizují Titův obraz v tisku (jde o konzervativně-komunistický, hrdinský nekomunistický, politický, faktický a politický pohled). Domnívám se, že by charakteristika těchto přístupů měla být obsažena v teoretickém úvodu, který práce zcela postrádá. Teprve až v závěru jsou tyto kategorie uvedeny pohromadě s vysvětlením, jak s nimi autor pracuje.

Autor v úvodu sice vysvětluje důvody výběru tří konkrétních jugoslávských periodik, avšak chybí kritika těchto pramenů. Teprve až na str. 46 můžeme nalézt snahu o charakteristiku jednoho z deníků (*Vjesnik*), je ale škoda, že se takové pozornosti nedostalo také dalším dvěma zkoumaným deníkům.

Mezi hlavní závěry práce patří konstatování, že ruku v ruce s oslabováním komunistického režimu, s nárůstem ekonomických těžkostí a růstem etnického napětí docházelo v Jugoslávii od roku 1987 k významné proměně způsobu psaní o Titovi, které autor označuje jako oslabování Titova kultu osobnosti. S postupným poklesem využívání Titovy osobnosti ke stranické propagandě a postupnou liberalizací společnosti se objevily nové pohledy na osobnost Tita. Autor také ukazuje, že rozdíl v přístupu jednotlivých deníků k Titovi v období 1988-1990 byl značně podmíněn odlišnými zájmy politické reprezentace v jednotlivých jugoslávských republikách. Přestože jsou tyto závěry v práci několikrát zopakovány, opět postrádáme hlubší vysvětlení těchto jevů – zejména využití Titova obrazu v obhajobě budoucnosti jednotlivých částí Jugoslávie (co např. stojí za tím, že *Oslobođenje* nejdéle drží obraz Tita jako hrdiny a tvůrce konceptu bratrství a jednoty?). Podrobnější vysvětlení těchto konstatování by zcela jistě celou práci uzavřelo lépe než poněkud banální shrnutí v Závěru, které uvádí, že „...vnímání osobnosti Josipa Broze bylo v období mezi 13. a 14. sjezdem Svazu komunistů Jugoslávie mimořádně pestré a barvité. Jednotný a neměnný postoj opakovaný všemi třemi deníky se rozrůznil v celou řadu vlastních přístupů, jejich mezistavů a vzájemných kombinací“ (str. 69). Dostatečné vysvětlení postrádají také některá dílčí konstatování, např. na str. 32 jsou uvedeny počty kritických článků na Titovu adresu. Konkrétní předmět kritiky již ale v textu práce není obsažen.

I když jde v porovnání s výše uvedenými problémy jen o relativně malé nedostatky, slabinou Loužkovy bakalářské práce je rovněž její stylistická úroveň. V textu se velmi často

opakují fráze (např. „*Jak jsem již uvedl...*“) a nepřiliš obratně formulované věty (např. „*Mezi zářím a prosincem se však nachází co se do atmosféry vnímání společenských změn (po celé Evropě) ohromný rozdíl.*“ - str. 49). Hojně jsou také chyby z nepozornosti (na stranách 47 a 68 se po sobě opakují dvě stejná slova; věty typu: „*Tito byl připomenut téměř vůbec.*“ – str. 27). Nežřídká se vyskytující vsuvky v podobě textu v závorkách jsou taktéž poněkud rušivé.

I přes uvedené nedostatky se domnívám, že předložená práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci, a doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji známku dobře.

V Praze dne 21. ledna 2013

Mgr. Přemysl Vinš
oponent